

Komentár k štvrťročným finančným účtom za 4. štvrťrok 2013

Systém ESA95 rozlišuje nasledovné inštitucionálne sektory a subsektory:

Nefinančné korporácie	S.11
Finančné korporácie	S.12
Centrálna banka	S.121
Ostatné peňažné finančné inštitúcie	S.122 (komerčné banky a podielové fondy peňažného trhu)
Ostatní finanční sprostredkovatelia	S.123 (ostatné podielové fondy, lízing, faktoring a splátkový predaj)
Finančné pomocné inštitúcie	S.124 (DSS, DDS, OCP, BCP, CD, SPF) ¹
Poisťovacie korporácie a penzijné fondy	S.125
Verejná správa	S.13
Ústredná štátna správa	S.1311
Regionálna štátna správa	S.1312
Územná samospráva	S.1313
Fondy sociálneho zabezpečenia	S.1314
Domácnosti	S.14
Neziskové inštitúcie slúžiace domácnostiam (NISD)	S.15
Zahraničie (nerezidenti)	S.2
Európska únia (EÚ)	S.21
Členské krajiny EÚ	S.211
Členské krajiny európskej menovej únie (EMÚ) a inštitúcie EÚ	S.212
Zvyšok sveta a medzinárodné organizácie	S.22

Systém ESA95 rozlišuje nasledovné finančné nástroje:

Menové zlato a zvláštne práva čerpania	F.1 ²
Menové zlato	F.11
Zvláštne práva čerpania (ZPČ)	F.12
Obeživo a vklady	F.2
Obeživo	F.21
Prevoditeľné vklady	F.22
Ostatné vklady	F.29
Cenné papiere okrem akcií	F.3
Cenné papiere okrem akcií a finančných derivátov	F.33
Krátkodobé	F.331
Dlhodobé	F.332
Finančné deriváty	F.34
Pôžičky	F.4
Krátkodobé	F.41
Dlhodobé	F.42
Akcie a ostatné podiely	F.5
Akcie a ostatné podiely okrem akcií podielových fondov	F.51
Kótované akcie	F.511
Nekótované akcie	F.512
Ostatné podiely	F.513
Akcie podielových fondov	F.52
Poistnotechnické rezervy	F.6
Čistý majetok domácností v rezervách životného poistenia a penzijných fondov	F.61
Čistý majetok domácností v rezervách životného poistenia	F.611
Čistý majetok domácností v rezervách penzijných fondov	F.612
Vopred zaplatené poistné a rezervy na nevyrovnané poistné nároky	F.62
Ostatné pohľadávky a záväzky	F.7
Obchodný úver a preddavky	F.71
Ostatné	F.79

¹ DSS – dôchodkové správcovské spoločnosti, DDS – doplnkové dôchodkové spoločnosti, OCP – obchodníci s cennými papiermi (CP), BCP – burza CP, CD – centrálny depozitár, SPF – správcovské spoločnosti podielových fondov

² Kódom F sú označené transakcie

Štvrťročné finančné účty (transakcie) v 4. štvrťroku 2013

Prepojenie medzi štvrťročnými nefinančnými (HDP) a finančnými účtami

Finančné účty nadväzujú na nefinančné účty bilancujúcou položkou čisté pôžičky poskytnuté/prijaté. To znamená položkou, ktorá vypovedá o vývoji celkovej dlžníckej resp. veriteľskej pozície krajiny voči zahraničiu. Slovenská republika vykazuje dlhodobo dlžnícku pozíciu (predovšetkým z dôvodu prílevu priamych zahraničných investícií), to znamená, že čisté pôžičky poskytnuté/prijaté nám dávajú informáciu a poklese/raste zadlženosti slovenskej ekonomiky.

Výpočet čistých pôžičiek domácej ekonomiky voči zahraničiu vychádza z hrubého národného disponibilného dôchodku, z ktorého sa odraťujú výdavky na konečnú spotrebu domácností a NISD a verejnej správy, výsledkom čoho sú celkové úspory v národnom hospodárstve. Ak sú úspory v danom štvrťroku (upravené o čisté kapitálové transfery) vyššie (nižšie) než tvorba hrubého kapitálu, tak ekonomika poskytla (prijala) pôžičku zahraničiu, a tým si znížila (zvýšila) svoju celkovú dlžnícku pozíciu voči zahraničiu. Uvedená suma čistých pôžičiek poskytnutých/prijatých následne vstupuje do štvrťročných finančných účtov a to, ako s ňou domáca ekonomika disponovala, je analyzované v nasledujúcom texte.

Celkový vývoj

Vo štvrtom štvrťroku 2013 došlo k zvýšeniu čistej dlžníckej pozície domácej ekonomiky a tým k zvýšeniu čistej veriteľskej pozície sektora zahraničia³, keď čisté prijaté pôžičky⁴ dosiahli -3,5 mld. EUR. Tento vývoj bol výsledkom výraznejšieho poklesu finančných aktív v porovnaní so znížením finančných pasív. Z pohľadu inštitucionálnych sektorov⁵ prispeli najvýraznejšou mierou k uvedenému vývoju finančné transakcie nefinančných podnikov (S.11), keď rozdiel medzi aktívnymi a pasívnymi transakciami dosiahol -1,7 mld. EUR. Naopak, najlepší výsledok v 4. štvrťroku 2013 dosiahli domácnosti a NISD (S.14,15), ktorých veriteľská pozícia sa zvýšila o 0,2 mld. EUR.

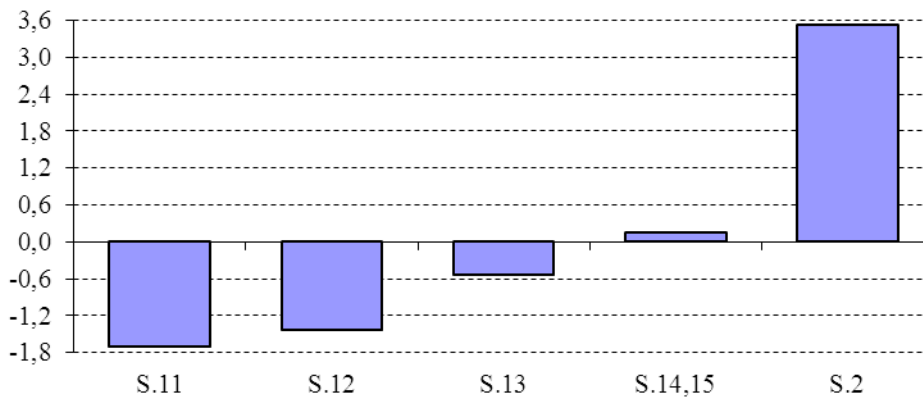
³ Súčet finančných aktív a pasív sektorov domácej ekonomiky (S.1) a zahraničia (S.2) sa musí rovnať 0, to znamená, že ak klesá zadlženosť (resp. rastie veriteľská pozícia) domácej ekonomiky, automaticky dochádza k poklesu veriteľskej pozície (resp. rastu zadlženosti) zahraničia voči domácej ekonomike. To či sa jedná o pohyb v zadlženosti alebo veriteľskej pozícii závisí od celkového objemu čistého majetku, čiže od vývoja stavov pohľadávok a záväzkov

⁴ Čisté prijaté pôžičky reprezentujú záporný rozdiel medzi finančnými aktívami a finančnými pasívami. Ak je rozdiel kladný, hovoríme o čistých poskytnutých pôžičkách

⁵ Podrobné členenie inštitucionálnych sektorov s priradenými kódmi v súlade s klasifikáciou národných účtov ESA95 je uvedené na strane 2

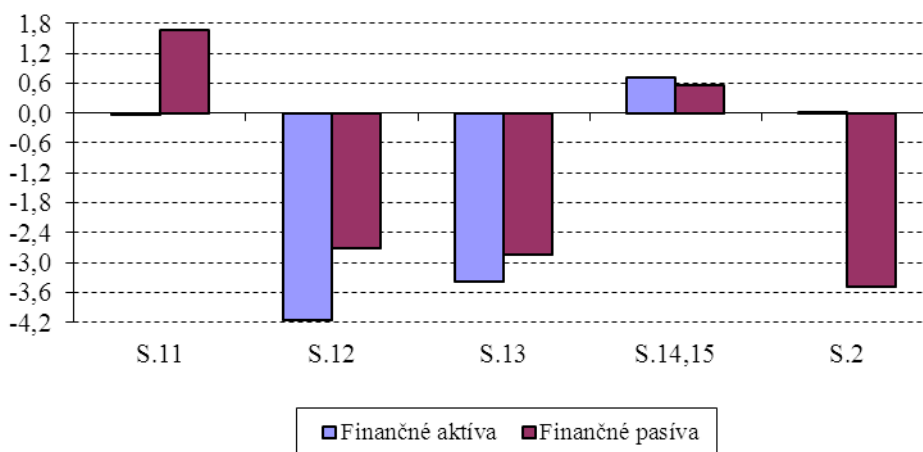
Graf č.1

Čisté pôžičky poskytnuté (+)/prijaté (-) podľa sektorov
v 4.Q. 2013 (v mld. EUR)

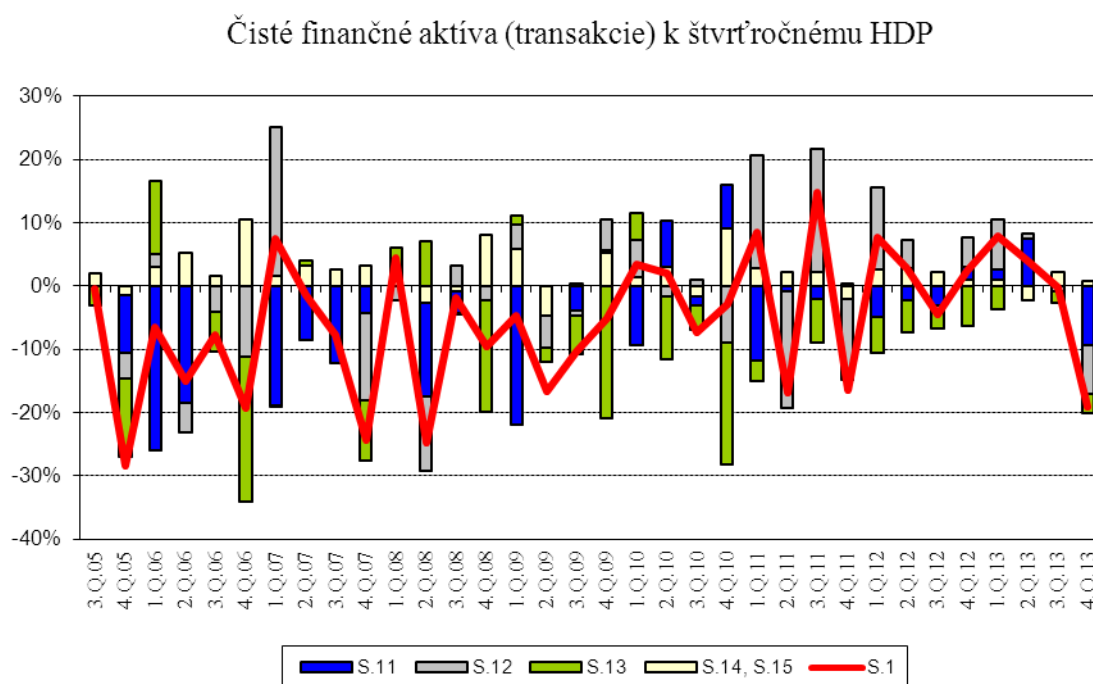
Graf č.2

Finančné transakcie podľa sektorov v 4.Q. 2013 (v mld. EUR)

Čisté finančné aktíva domácej ekonomiky zaznamenali v 4. kvartáli 2013 výsledok -3,5 mld. EUR, pričom toto zhoršenie predstavovalo -19,2 % v pomere k štvrtročnému HDP za príslušný kvartál.

Graf č. 3

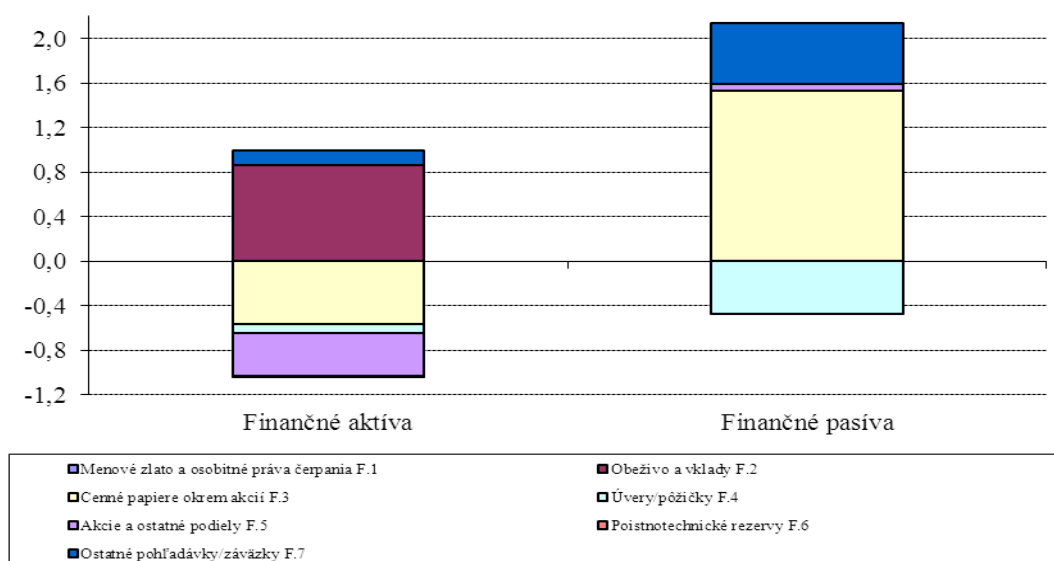
Štvrťročné finančné účty podľa jednotlivých inštitucionálnych sektorov

S.11 Nefinančné inštitúcie

Negatívny vývoj v podobe zvýšenia zadlženosti nefinančných inštitúcií bol spôsobený tým, že finančné aktíva podnikov mierne poklesli a finančné pasíva vzrástli významne.

Graf č. 4

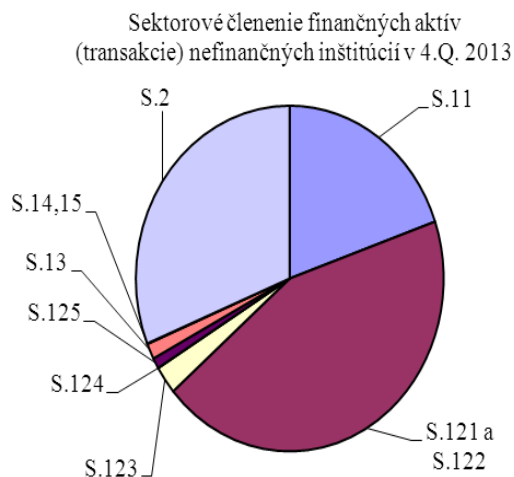
Štruktúra finančných aktív a pasív (transakcie) nefinančných podnikov v 4.Q.2013 (v mld. EUR)

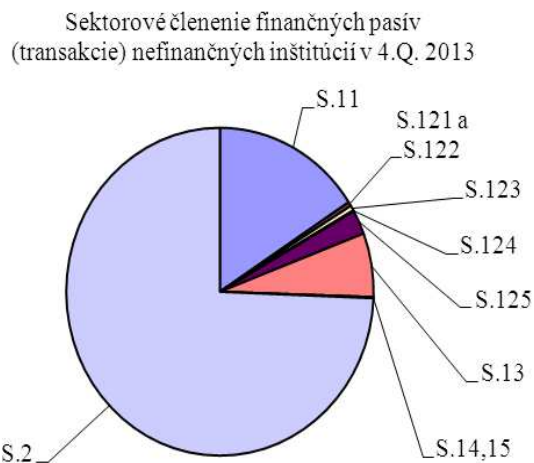
V rámci pasívnych operácií zvýšili podniky objem emitovaných dlhopisov (o 2,0 mld. EUR) a nekótovaných akcií (o 0,3 mld. EUR) v držbe zahraničných subjektov.

Na strane aktív si nefinančné podniky vybrali časť svojich úspor vo vkladoch v zahraničných bankách (0,3 mld. EUR) a poskytli zahraničným subjektom krátkodobé úvery vo výške 0,4 mld. EUR.

Graf č.5

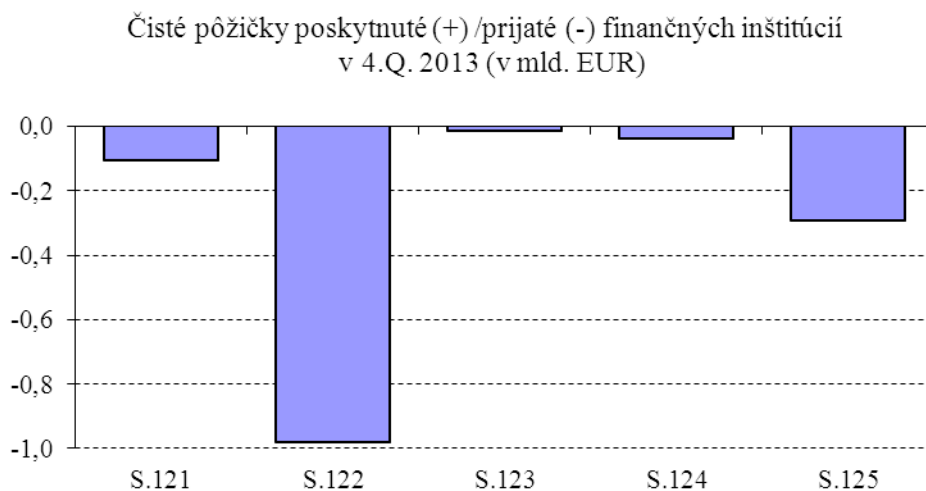
Graf č.6

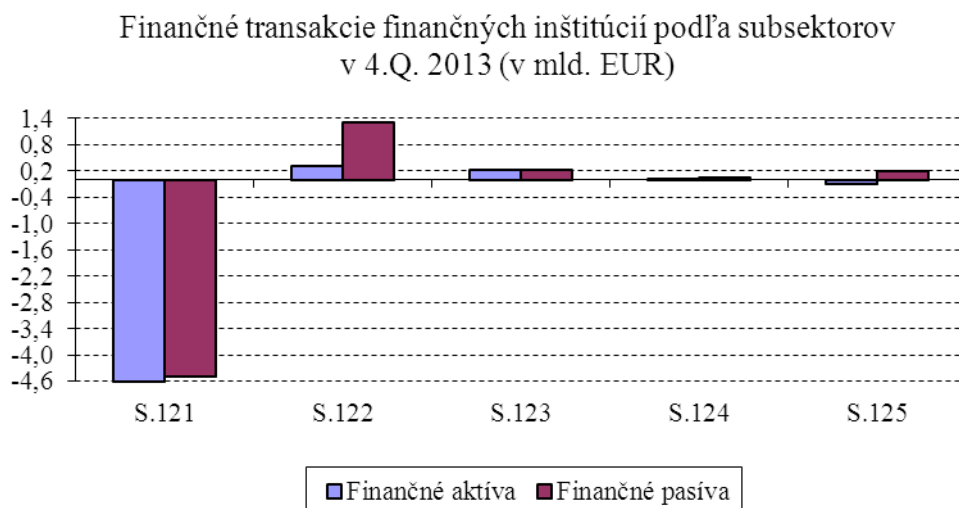
S.12 Finančné inštitúcie

Sektor S.12 - finančné korporácie zaznamenal v 4. štvrtroku 2013 čisté prijaté pôžičky, k čomu najvýznamnejšou mierou prispeli transakcie ostatných peňažných finančných inštitúcií (S.122).

Graf č.7

Graf č.8

Celkové čisté záporné transakcie centrálnej banky (S.121) boli výsledkom väčšieho poklesu aktív v porovnaní so znížením pasív. Najväčší vplyv na celkový výsledok centrálnej banky malo zníženie zostatkov účtu Target2 voči ECB (-4,3 mld. EUR). Na strane pasív došlo k výberom vkladov subjektov ústrednej štátnej správy (-1,7 mld. EUR) a zahraničných bánk (-3,9 mld. EUR).

Ostatné peňažné finančné inštitúcie (S.122) dosiahli čisté prijaté pôžičky (-1,0 mld. EUR), čo bolo výsledkom výraznejšieho nárastu pasív v porovnaní so zvýšením aktív. O nárast pasív sa najviac pričínal vyšší objem vkladov prijatých od nefinančných inštitúcií (+1,0 mld. EUR) a domácností (+0,4 mld. EUR) a nárast objemu ostatných podielov v držbe zahraničných subjektov (+0,6 mld. EUR). Na strane aktív došlo na jednej strane k zvýšeniu vkladov v centrálnej banke (+0,9 mld. EUR) a úverov voči domácnostiam (+0,6 mld. EUR), na druhej strane znížili banky držbu dlhopisov vydaných verejnou správou (-1,9 mld. EUR).

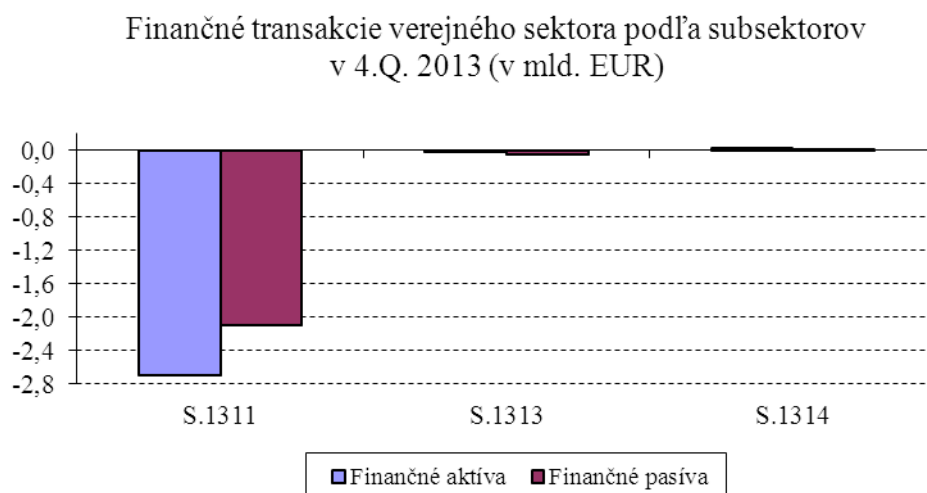
Subjekty subsektora S.123 – Ostatní finanční sprostredkovatelia zaznamenali takmer vyrovnanú bilanciu, keď finančné aktíva aj pasíva vzrástli o 0,2 mld. EUR. V rámci pasív najviac vzrástol objem prijatých krátkodobých úverov od bánk (+0,1 mld. EUR) a voľné zdroje si ostatní finanční sprostredkovatelia uložili do investičných fondov (+0,1 mld. EUR) a do vkladov v bankách (+0,2 mld. EUR).

Bilancia subsektora S.125 - Poistovne a penzijné fondy sa mierne zhoršila, keď dynamika rastu pasív bola výraznejšia v porovnaní s aktívami. Na strane pasív došlo predovšetkým k zvýšeniu úspor domácností v dôchodkových fondoch o 0,2 mld. EUR. Pozitívnym príspevkom na strane aktív bol nárast vkladov v domácich a zahraničných bankách (+0,2 mld. EUR).

S.13 Verejná správa

Verejná správa v 4. štvrtroku 2013 zvýšila svoju dlžnícku pozíciu o 0,5 mld. EUR, o čo sa pričínal predovšetkým subsektor S.1311 - ústredná štátna správa (-0,6 mld. EUR). Mierne zlepšenie bilancie zaznamenal subsektor S.1313 – územná samospráva.

Graf č.9

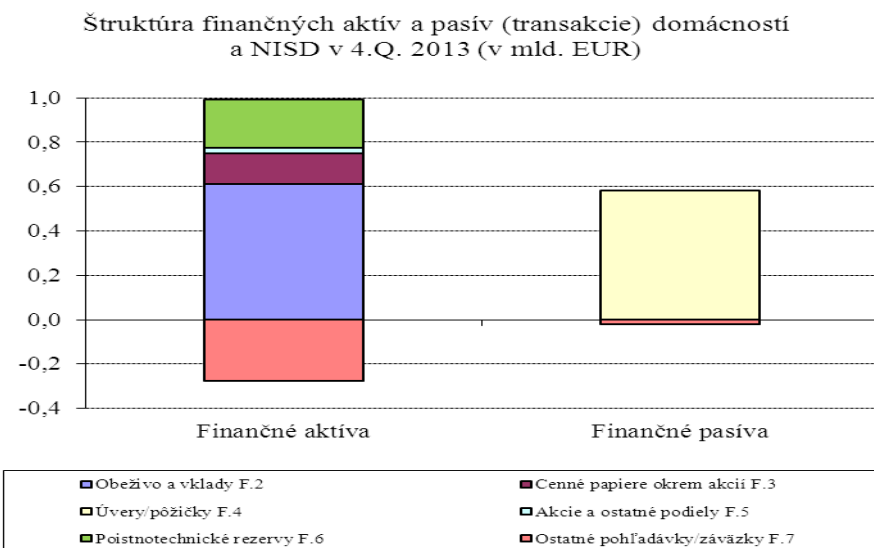

Najväčší vplyv na celkový výsledok hospodárenia ústrednej štátnej správy mal úbytok vkladov uložených v domácich bankách vo výške 2,8 mld. EUR. Uvedený výber vkladov bol pravdepodobne spojený so znížením objemu emisie dlhopisov v držbe domácich bánk (-2,0 mld. EUR) a poisťovní a penzijných fondov (-1,0 mld. EUR).

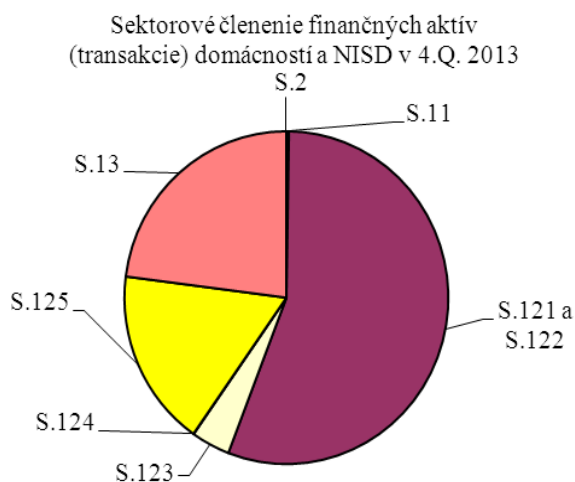
S.14,15 Domácnosti a NISD

Sektor domácností a NISD si v 4.Q.2013 zvýšil svoju celkovú veriteľskú pozíciu o 0,2 mld. EUR v dôsledku vyššieho rastu finančných aktív v porovnaní s rastom finančných pasív. Na strane aktív si domácnosti uložili svoje voľné zdroje do vkladov v bankách (+0,4 mld. EUR) a do dôchodkových fondov (+0,2 mld. EUR). Na strane pasív sa zvýšil domácnostiam objem prijatých úverov od bánk (+0,6 mld. EUR).

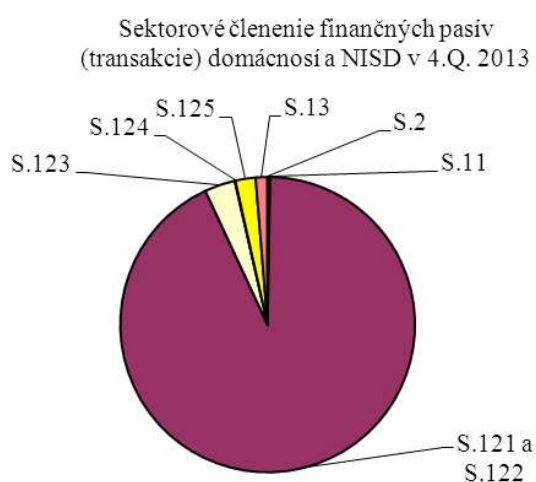
Graf č.10

Graf č.11

Graf č.12

S.2 Zahranicie

Celkové zvýšenie veriteľskej pozície sektora zahraničia voči domácim sektorom bolo výsledkom predovšetkým poklesu pasív.

Dominantný vplyv na výsledok zahraničia mal pokles prijatých vkladov od domácich bánk o 4,1 mld. EUR a obchodných úverov od nefinančných podnikov o 0,4 mld. EUR. Tlmiaco na pokles pasív pôsobilo zvýšenie objemu vydaných dlhopisov v držbe poisťovní a dôchodkových fondov o 0,4 mld. EUR a objemu poskytnutých úverov voči nefinančným podnikom o 0,4 mld. EUR a peňažným finančným inštitúciám o 0,3 mld. EUR.